ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ДОШКІЛЬНИКІВ ПРО ЖИТТЄЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Берун К. О.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна

У статті розкрито специфіку роботи педагога з формування уявлень дошкільників про збереження життя та ментального здоров'я під час пандемії. Здоров'язбереження є ключовим компонентом поняття життєзбереження та набуває в умовах війни особливої актуальності.

Ключові слова: *життєзбереження, здоров'язбереження, пандемія, карантин, дошкільник, безпека, запобігання, життя, здоров'я.*

This article presents an analytic review of the teacher's work on the formation of preschoolers' ideas about the preservation of life and mental health during the pandemic. Health is a key component of the concept of life. The issue of life preservation is very closely related to the concept of health and is gaining momentum today. Nowadays the issue of preschoolers' life preservation has become quite topical.

Keywords: *lifesaving, health preservation, pandemic, quarantine, preschooler, safety, prevention, life, health.*

Актуальність формування уявлень дошкільників про життєзбереження стає найважливішою особливо у непростий період поширення COVID-19 і війни.

Мета статті полягає у дослідженні рівня уявлень дітей дошкільного віку про життєзбереження в умовах пандемії.

Здоров'я дітей дошкільного віку є необхідною умовою повноцінного розвитку гармонійної особистості та найважливішою характеристикою оцінки якості дошкільної освіти. У зв'язку з цим при організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти важливо звертати увагу на питання, спрямовані на залучення дітей до цінностей здоров'я, формування мотивації на його збереження та зміцнення [1]. Освітній процес формування навичок здоров'язбереження рекомендується здійснювати в такій послідовності: повідомлення дітям знань про здоров'я, правила його збереження та зміцнення; формування практичних умінь та навичок, в основі яких здоров'я людини; формування стійкої мотивації, орієнтованої на здоровий спосіб життя [2].

Питаннями здорового способу життя цікавилися багато лікарів та фізіологів: М. Амосов, І. Аршавський, Г. Апанасенко, В. Волкова, Т. Данилюк, Л. Звинякивський та М. Саричева

 10.34142//2708-4809.SIUTY.2022.47

У дошкільників найчастіше відсутні раціональне розуміння здорового способу життя (ЗСЖ), оскільки вони перебувають у процесі формування фундаментальних основ ЗСЖ [3, с. 50].

Дошкільний вік є сенситивним періодом для вироблення позитивних навичок, які у поєднанні з навчанням дошкільнят методам удосконалення та збереження здоров'я призведуть до позитивних результатів. Відомо, що здоров'я визначається різними внутрішніми та зовнішніми факторами, які характеризуються станом організму, психічним та соціальним благополуччям людини. Більшість наукових досліджень про те, що чинники довкілля у формуванні здоров'я дитини мають переважне значення [3].

Для того, щоб дослідити рівень уявлень дітей дошкільного віку про пандемію під час нашого дослідження було обрано дітей старшого дошкільного віку. Дослідження рівня емоційного, когнітивного та поведінкового компонентів уявлень дошкільників про життєзбереження в умовах пандемії проводилось з дітьми старшого дошкільного віку у Кременчуцькому закладі дошкільної освіти (ясла-садок) № 68 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області.

Для дослідження рівня когнітивного компоненту уявлень дошкільників про життєзбереження в умовах карантину було розроблено та проведено діагностичне завдання, яке спрямоване на дослідження комплексу факторів уявлень й відносин самозбереження. Щоб дослідити рівень емоційного компоненту уявлень дошкільників про життєзбереження в умовах пандемії нами було розроблено та проведено діагностичне завдання, сутність якого полягала у тому, що фіксації емоційного ставлення дітей до ситуацій пов'язаних із життєзбереженням в умовах карантину. Досліджуючи рівень поведінкового компоненту уявлень дошкільників про життєзбереження в умовах пандемії було проведено спостереження та відмічались прояви у поведінці дитини, пов'язані з ситуацією пандемії.

Аналіз трьох компонентів (когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінково- діяльнісний) ціннісного ставлення до власного здоров'я дітей старшого дошкільного віку дозволив зробити висновки.

Когнітивний компонент. Враховуючи виявлені проблеми, ми розробили ключові питання, які допомогли нам проводити співбесіди та діагностувати рівень знань. З дітьми проведено бесіди на тему: «Здоров'я людини»; «Хвороби та шкідливі звички»; «Наше тіло».

Проекційний тест на здоров'я та хворобу виявив особливості дитячого сприйняття здоров'я та хвороби.

Емоційно-ціннісний компонент. Дітям було запропоновано подивитися на картинки та виразити свої думки. Проаналізуйте думки дітей на тему «Що мені потрібно, щоб відчувати себе здоровим» і «Що приносить

мені радість?» виявила залежність від позитивного емоційного настрою, що сприяє збереженню міцного здоров'я (відчуття комфорту, впевненості в собі, «радості життя») від різних зовнішніх факторів. Діти, які зустрічають розуміння, прийняття з боку батьків, однолітків, вихователів, мають адекватну самооцінку, впевненість у собі.

За допомогою ігор нам вдалося уточнити рівень знань дітей про своє здоров'я за такими аспектами: важливість дотримання режиму; важливість знання про власне тіло та його властивості; важливість знань про складові здоров'я та їх вплив на нас. За результатами, можна сказати, що більшість дітей мають брак знань з різних галузей здоров'я, цінностей, але розуміють, чому необхідно дотримуватись режиму; знайомі з функціями частин тіла.

Дослідження рівнів сформованості поведінкової складової ціннісного ставлення до власного здоров'я передбачало визначення ступеня оволодіння дітьми навичками та вміннями здорового способу життя, самостійності, ініціативи, а також виявлення їх спроможності регулювати поведінку, пристосовуватись до суспільства, самоконтролю.

Результати дослідження рівня уявлень дітей дошкільного віку щодо збереження власного життя та здоров'я під час пандемії показали, що більшість дітей мають низький рівень (40 %). Майже стільки ж демонструють середній рівень уявлень (31 %). Найменше дітей (29 %) мають високий рівень прояву уявлень про життєзбереження в умовах пандемії.

Гендерний аналіз проведеного дослідження вихованців Кременчуцького ЗДО № 68 показав, що нижчий рівень уявлень про життєзбереження мають хлопчики.

Отримані результати свідчать, що у більшості дітей був діагностований середній рівень уявлень про життєзбереження в умовах карантану (30 % хлопчиків та 35 % дівчат), високий рівень мають 30 % хлопчиків та 27 % дівчинок, 40 % хлопчиків мають низький рівень пандемії та 38 % дівчинок.

Отже, можна сказати, що більшість дітей знають про коронавірус і те, як можна уберегтися від нього, можуть дбати про своє здоров'я, проявляти адекватні емоційні реакції на ті чи інші ситуації.

Проведена робота дала позитивні результати:

У дітей сформовані уявлення про пандемію, про засоби захисту себе від COVID-19, можуть дбати про своє здоров'я, проявляти адекватні емоційні реакції на ті чи інші ситуації. За результатами спостережень можна засвідчити, що вихованці ЗДО дотримуються заходів безпеки й правил особистої гігієни, відповідально ставляться до них, уявляють усі наслідки

життє- та здоров'язбереження під час пандемії. Зросла зацікавленість дітей у дотриманні правил індивідуального захисту.

Список використаних джерел

1. Бердник О. В., Добренська, Рудницька О. П. Здоров'я населення як критеріальна характеристика його якості. Eweritonment. 2018. № 1. С. 47.
2. Іонова О. М. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема. Харків : Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2009. С. 69–72.
3. Сухомлинська О. Думки В. О. Сухомлинського про здоров'я дітей в історичній перспективі. *Рідна школа*. 2012. С. 3–7.
4. Бабюк С. Педагогічні умови фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку увзаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї : автореф. дис… канд. пед. наук : 13.00.08. Київ, 2011. 26 с.
5. Андрющенко Т. К. Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників у процесі навчально-дослідницькій діяльності. Київ : ТОВ «Праймдрук, 2012. 56 с.